

Martine Baay

Zo word je juist bang om oud te worden

Ieder dorp had tien jaar geleden nog een bejaardentehuis. Uit financiële overwegingen heeft de regering daar een einde aan gemaakt. Zo lang mogelijk thuis wonen met behulp van onbetaalde mantelzorgers en betaalde thuiszorg is nu de spelregel. Voor wie dat niet meer lukt, is er het verpleegtehuis, als daar al plaats is. Mildere woonvormen voor ouderen zijn er vrijwel niet, hoewel we de vergrijzingsgolf al lang hebben zien aankomen.

Angstaanjagend

De zorg aan ouderen dreigt vast te lopen wegens hoge kosten en een tekort aan hulpverleners. Minister Helder van Langdurige Zorg heeft daarom nu een nog scherpere boodschap in een brief aan de Tweede Kamer: 'We kunnen de ondersteuning en zorg niet blijven verlenen zoals we dat nu gewend zijn'. Haar oplossing klinkt angstaanjagend: 'We beantwoorden in de toekomst zoveel mogelijk alle zorgvragen met een digitale oplossing'.

Haar nieuwe norm voor de zorg aan ouderen wordt: red je zelf als het kan; blijf thuis wonen zo lang het kan; we helpen je digitaal, tenzij het niet anders kan.

In feite wordt straks iedereen geacht om te kunnen gaan met digitale communicatie. Voor grote delen van de bevolking is dat geen oplossing. Op tal van terreinen stuiten ou-

deren, mensen met een beperking, buitenlanders die de taal minder machtig zijn nu al op ondoordringbare digitale muren. Straks gebeurt dat dus ook in de zorg.

Geen uitkomst

Ook voor mensen, die in hun hele leven met digitale middelen zijn omgegaan, is digitale zorg geen uitkomst. Rond het tachtigste levensjaar begint voor vrijwel iedereen het overzicht van situaties af te nemen. Opeens ontstaat er gehannes met gehoorapparaten, met de mobiele telefoon, het aanvragen van een rijbewijs of een herhaalrecept. Ouderen kunnen voor een 'digitale zorgverlener' lang verbleven dat ze niet gewassen of depressief zijn, dat ze

dat deze werkwijze het gebrek aan fysieke zorg kan vervangen.

Het beeld dat minister Helder schetst over de toekomstige zorg is sterk financieel gedreven en bevat veel wensdenken: 'We moeten samen de beweging maken', 'zorgverleners moeten leren denken vanuit wat voor ouderen belangrijk is' en '250.000 woningen geschikt voor ouderen tussen nu en 2030'.

Troost

Nergens blijkt - al was het maar met één woord - dat er iemand aan deze toekomstvisie heeft gewerkt die weet hoe een warme hand voelt, hoe eenzaamheid eruit ziet, dat een enkel woord of gebaar meer troost kan

Alsof een robot weet wat troost of eenzaamheid is

slecht eten en dat de financiële administratie een grote puinhoop is geworden.

Informatiepakket

Het antwoord van de minister op de zorgvraag is *reablement*, ofwel een oudere helpen voor zichzelf te zorgen. Als je bij een zorgloket aanklopt, krijg je een informatiepakket waarmee je zelfstandig het leven door moet gaan. Het ligt niet voor de hand

bieden dan welke robot ook. Zorg vraagt per definitie om betrokkenheid en menselijke empathie. Maar dat is in strijd met Helder's principe 'alle zorg digitaal als het kan'.

We moeten voorkomen dat mensen bang worden om oud te worden, schrijft de minister in haar brief. Maar bij lezing daarvan neemt bij mij de angst juist toe.

Martine Baay is lid van de Eerste Kamer voor 50Plus